

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

UNDP'nin Yerel Sosyo-ekonomik Kalkınma Deneyimleri

Edinilen Dersler

Bülent Açıkgöz,

Yerel ve Bölgesel Sosyo-ekonomik Kalkınma Sektörü Yöneticisi

21 Şubat 2017, Konya

-
- A. KISACA UNDP**
  - B. YEREL SOSYO-EKONOMİK KALKINMADA YENİ YAKLAŞIMLAR**
  - C. UNDP PROJE DENEYİMLERİ – EDİNİLEN DERSLER**

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

KISACA UNDP

Kısaca UNDP

170+ ÷lkede insanların daha iyi hayatlar yaşayabilmeleri için ÷lkeleri deneyime, bilgiye ve kaynaklara bağlayan kalkınma ağı

- 3 Temel hedef:
  - Kalkınmanın dönüştürülmesi
  - Barışın inşasının ve yönetişimin güçlendirilmesi
  - Krizlerin önlenmesi ve iyileştirme çabalarının desteklenmesi
- Sürdürülebilir ve Kapsayıcı İnsani Gelişme
- 5 yıllık Ülke Programları (2016-2020)
- Dışişleri Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı koordinasyonu

Kısaca UNDP

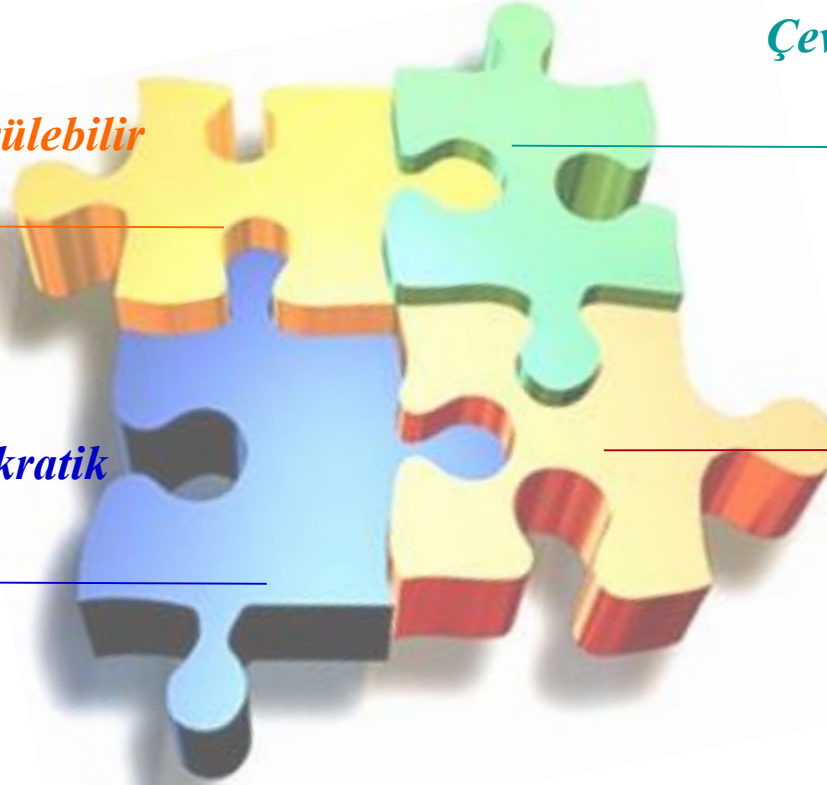
Programatik Alanlar

*Kapsayıcı ve Sürdürülebilir
Büyüme*

*Kapsayıcı Demokratik
Yönetişim*

*Çevre ve İklim
Değişikliği*

*Kesişen Tematik Alanlar
Özel sektör, toplumsal
cinsiyet eşitliği vb.*

Kısaca UNDP

Kalkınma alanında kimlerle işbirliği yapıyoruz?

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

YEREL KALKINMA POLİTİKALARINDA YENİ YAKLAŞIMLAR

YEREL KALKINMA POLİTİKALARINDA YENİ YAKLAŞIMLAR

Geleneksel Model

Ekonomik kalkınmanın lokomotifi, merkezi politika kararları, teşvikler, büyük altyapı yatırımları yoluyla devlettir.

Yeni Model

Ekonomik kalkınma, her seviyedeki devlet kurumunun, şirketlerin ve araştırma enstitüleri ve kuruluşlarının birlikte çalışmasını gerektiren işbirliğine dayalı bir süreçtir.

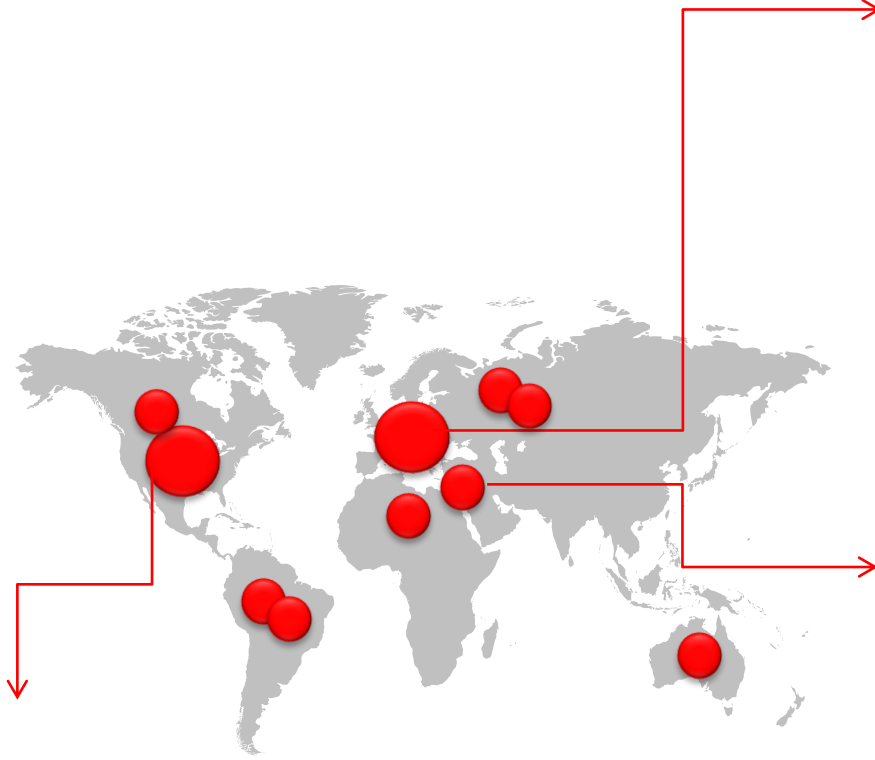
*Kalkınma çok sayıda bireyin, şirketlerin ve kurumların sorumluluk alması gereken, aşağıdan yukarıya doğru ilerleyen bir **çok sektörlü** ve **çok paydaşlı** süreçtir.*

KALKINMA POLİTİKALARINDA YENİ YAKLAŞIMLAR

ABD

- *İnovasyon*
- *Rekabetçilik*
- *İşbirliği*
- .....

Avrupa Birliği

- *Akıllı İhtisaslaşma*
- *Kümelene*
- *Sosyal sermaye gelişimi*
- *İnovasyon*
- *Rekabetçilik*
- *İşbirliği*
- .....

Türkiye

- *AB'ye adaylık süreci*
- *Planlamada yerelleşme*
- *Katılımcı planlama ve yönetim*
- *Sosyal gelişim*
- *Girişimcilik*
- *Kurumlar arası işbirliği*
- *Kalkınma Ajansları*
- *Bölge planları*
- .....

KÜRESEL GÜNDEM

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BİNYIL KALKINMA HEDEFLERİ (MDGs)

1. Aşırı yoksulluk ve açlığın ortadan kaldırılması

2. Evrensel ilköğretimin gerçekleştirilmesi

3. Kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve kadınların konumunun güçlendirilmesi

4. Çocuk ölümlerinin azaltılması

5. Anne sağlığının iyileştirilmesi

6. HIV/AIDS, sıtma ve öteki hastalıklarla mücadele edilmesi

7. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması

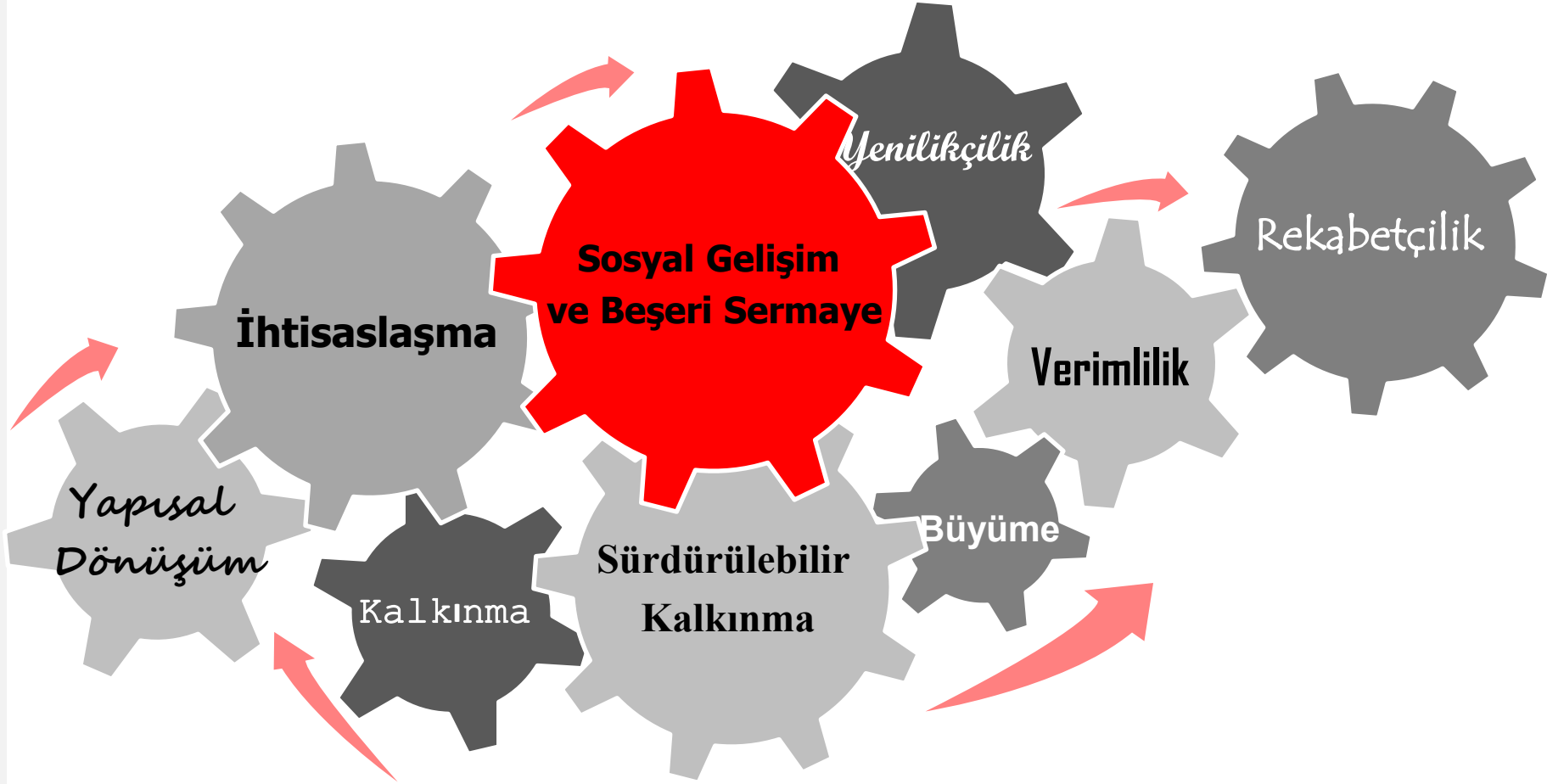
8. Kalkınma için küresel bir ortaklık geliştirilmesi

Küresel Gündem

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (2016 – 2030)

YEREL KALKINMA ALANINDA TEMEL KAVRAMLAR ve TANIMLAR

YENİ EKONOMİ DÜZENİ ve DEĞİŞEN REKABET GÜNDEMİ

Küresel Ölçek

- Değer zincirinin küreselleşmesi
- Artan uluslar arası rekabet

YENİ EKONOMİ DÜZENİ ve DEĞİŞEN REKABET GÜNDEMİ

Küresel Ölçek

- Değer zincirinin küreselleşmesi
- Artan uluslar arası rekabet

Bölgesel Ölçek

- Girdi koşulları ve piyasalarında yeniden yapılanma (nitelikli işgücü, AR-GE, fiziksel altyapı vb.)
- Sosyal sermaye
- İlgili ve destek sektörlerinde yeniden yapılanma (finansman, tedarikçiler vb.)
- Kamu desteklerinde yeniden yapılanma
- Bölgesel ihtisaslaşma
- Bölgesel yenilikçilik kapasitesi

YENİ EKONOMİ DÜZENİ ve DEĞİŞEN REKABET GÜNDEMİ

Küresel Ölçek

- Değer zincirinin küreselleşmesi
- Artan uluslar arası rekabet

Bölgesel Ölçek

- Girdi koşulları ve piyasalarında yeniden yapılanma (nitelikli işgücü, AR-GE, fiziksel altyapı vb.)
- İlgili ve destek sektörlerinde yeniden yapılanma (finansman, tedarikçiler vb.)
- Bölgesel ihtisaslaşma
- Bölgesel yenilikçilik kapasitesi
- Bölgesel üretkenlik

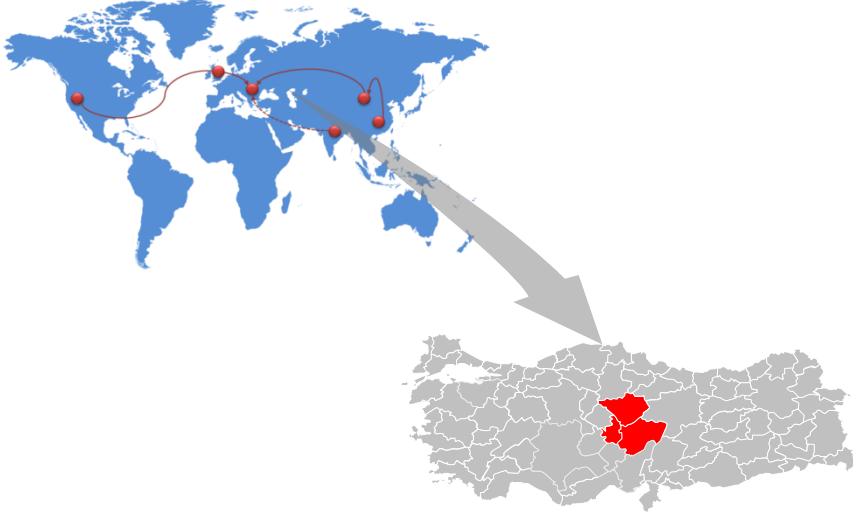
İşletme Ölçeği

- Bölgesel, ulusal ve uluslar arası değer zincirlerine erişim/entegrasyon
  - Ürün çeşitliliği, süreç çeşitliliği
- Rekabet avantajı (maliyet, farklılık)
- Firma ölçeğinde yeniden yapılanma süreci (Pazarlama, üretim teknolojileri, KSS vb.)
- Firma bazlı yenilikçilik kapasitesi

•Rekabet içerisinde işbirliği yapabilme kabiliyeti

YENİ EKONOMİ DÜZENİ ve DEĞİŞEN REKABET GÜNDEMİ

Bölge'nin ne ürettiği küresel değer zincirleriyle bütünleşmek için önemli ancak ...

- ✓ *Bir bölgenin kaynaklarının “varlığı” çok önemli olmakla beraber, o kaynakları ne denli “üretken” kullandığı da çok önem kazandı*
- ✓ *Rekabetçilik merceğinden bakıldığında “ne” üretildiği kadar – hatta belki daha fazla – “nasıl” üretildiği önemli.*
- ✓ *Yerel kalkınmanın ölçüğünden ziyade, toplumun farklı kesimlerini kapsayacak şekilde **dengeli, içermeci ve sürdürülebilir** bir biçimde sağlanması önemli.*

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

UNDP PROJE DENEYİMLERİ – EDİNİLEN DERSLER

Vaka 1: Şanlıurfa Sanayisinin Yeniden Yapılandırılması Projesi

ŞANLIURFA SANAYİSİNİN
YENİDEN YAPILANDIRILMASI
PROJESİ | INDUSTRIAL
RESTRUCTURING OF
ŞANLIURFA PROJECT

Ortak vizyon belirleyebilme ve hareket edebilme kabiliyeti...

Vaka 1: Şanlıurfa Sanayisinin Yeniden Yapılandırılması Projesi

ŞANLIURFA SANAYİSİNİN
YENİDEN YAPILANDIRILMASI
PROJESİ | INDUSTRIAL
RESTRUCTURING OF
ŞANLIURFA PROJECT

FİRMALAR ve ÖZEL SEKTÖR

KAMU KURUMLARI

AKADEMİ

STK'LAR

Yerel düzeyde katılımçılık, kapsayıcılık ve üst düzey taahhüt...

Kamu: Kolaylaştırıcı; Özel Sektör: Liderlik, Akademi: Bilgi Üretimi, STK: Kapsayıcılık

Vaka 2: Gelecek Turizmde

*Özel sektörün kalkınma yerel sosyo-ekonomik kalkınma süreçlerine dahiliyeti..
Yerel sosyo-ekonomik kalkınmada toplum temellilik..*

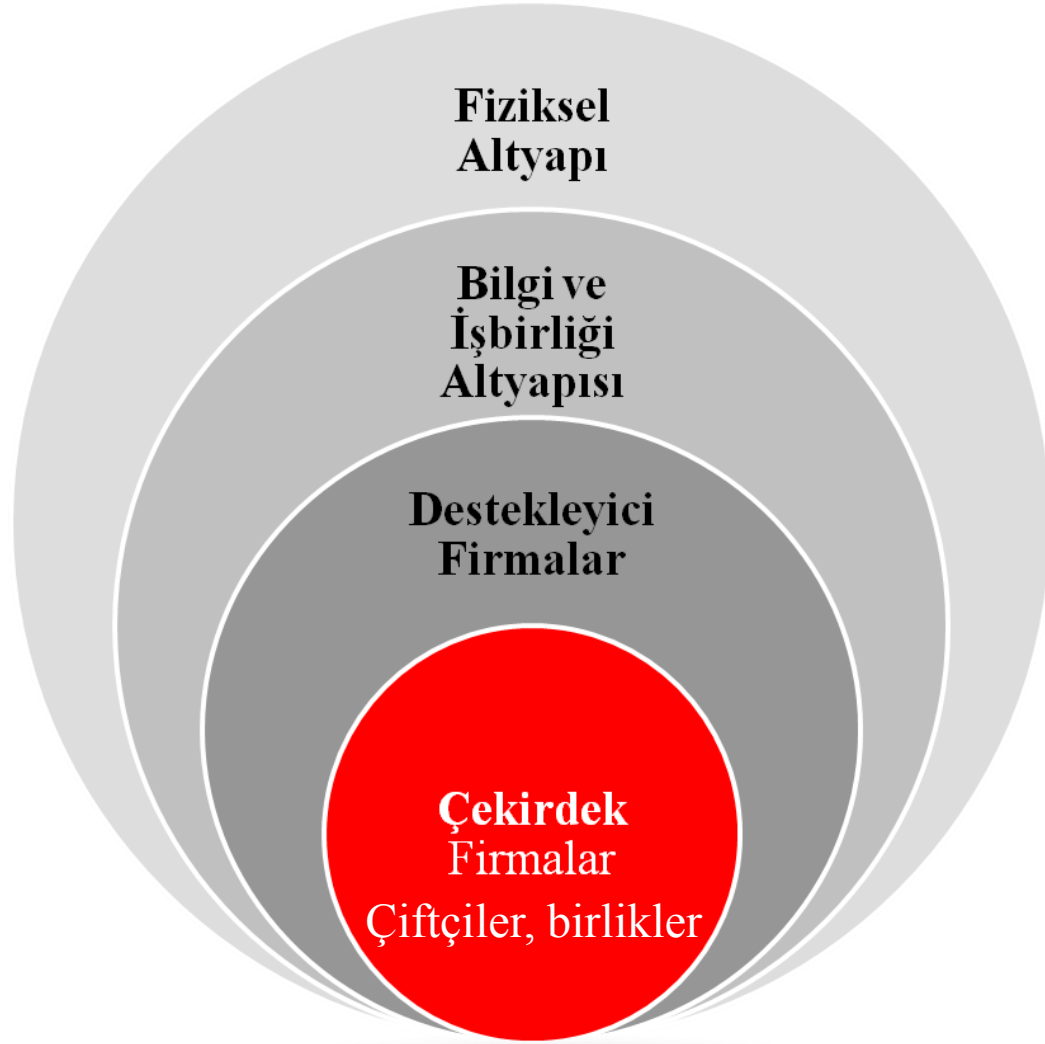
Toplum Temellilik İlkesi

- *Tarihi, kültürel ve ticari değerler başta olmak üzere, yerel değerlerin korunarak, sürdürülerek ticarileştirilmesi,*
- *Yöresel zanaatların sürdürülmesi,*
- *Ekonomik faaliyetlere ilişkin ihtiyaçların, potansiyellerin ve girişimlerin yerel toplum tarafından önceliklendirilmesi,*
- *Toplumun, yerel ekonomide aktif bir ekonomik aktör olarak yer edinmesi ve tutunması,*
- *Katma değer in yerelde yaratılıp, yerelde kalması,*
- *Başta kadınlar, gençler ve dezavantajlı gruplar olmak üzere, yerel toplumun bireylerine yönelik kalıcı ve sürdürülebilir istihdam olanaklarının artırılması..*
- *Topluma rağmen değil, toplumla beraber..*

Vaka 3: GAP Organik Tarım Kümelenme Projesi

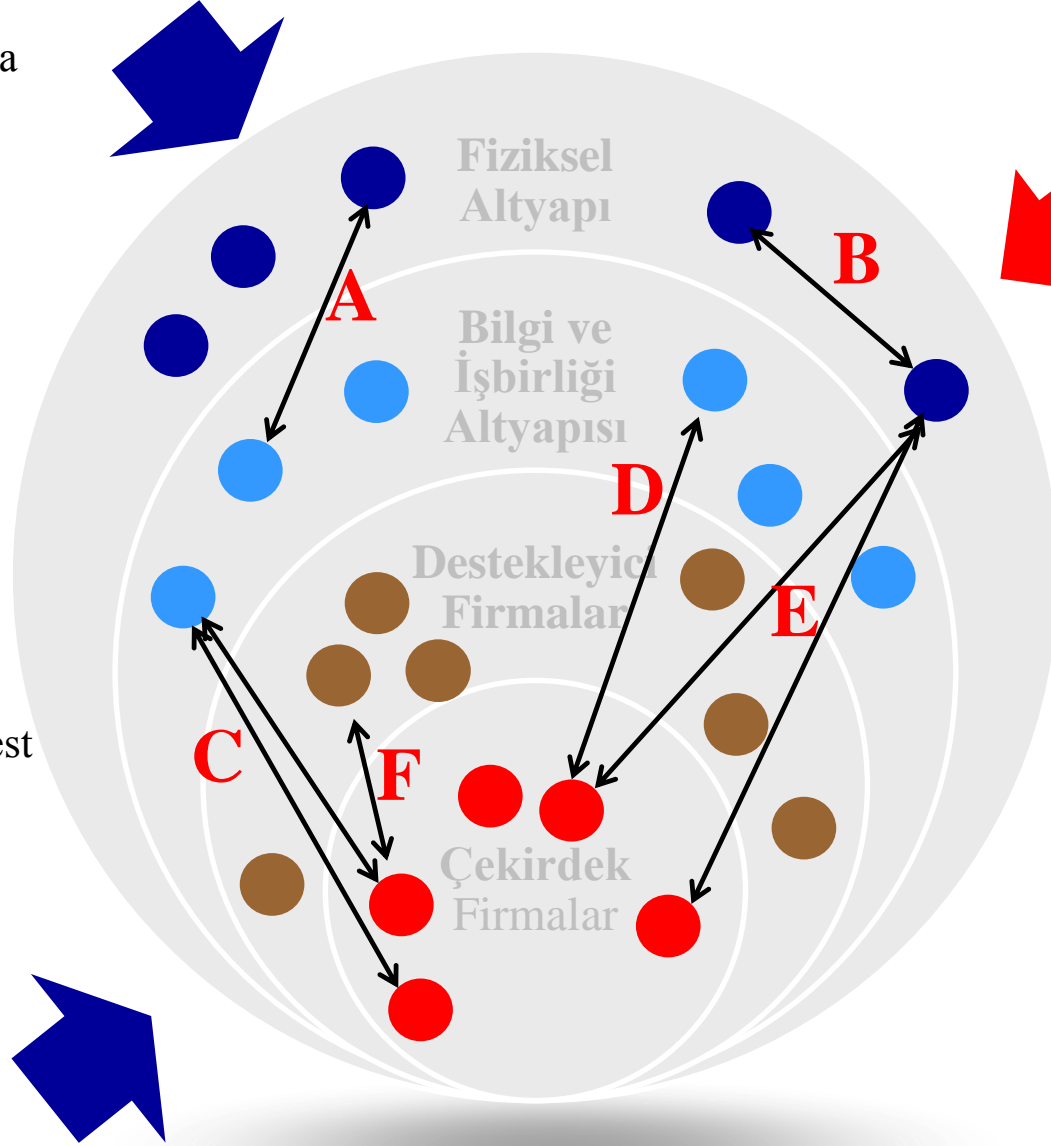
Kısa Açıklama: Küme ve Kümelenme

Kısa Açıklama: Küme ve Kümelenme

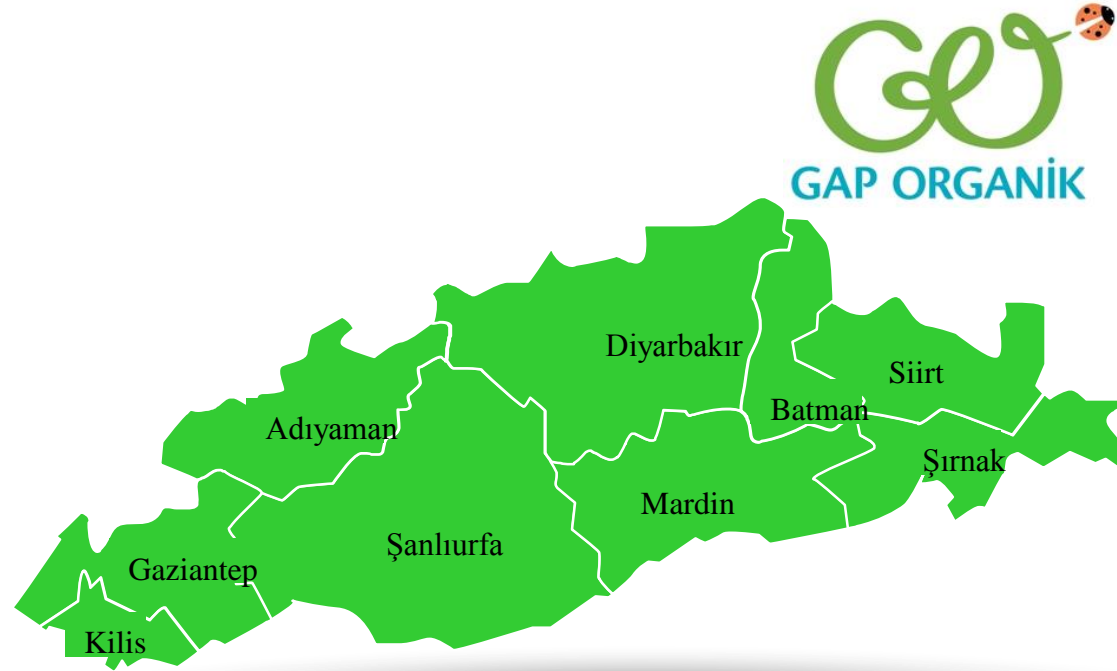
- A. İnkübatör veya teknoloji merkezi kurulması (üniversite ve sanayi bölgesi yönetimi ortaklığı)
- B. Demiryolu ve Havalimanı bağlantısının yapılması
- C. Gıda firmaları için akredite test laboratuvarının kurulması

- D. Ürün geliştirme alanında üniversite-sanayi işbirliği
- E. Gıda firmaları için havaalanında bir soğuk hava antreposunun kurulması
- F. Ortak mesleki eğitim programları

Vaka 3: GAP Organik Tarım Kümelenme Projesi

- ✓ Bölgesel Ortak Mali Destek Programı
- ✓ GAP Organik Tarım Portalı
- ✓ GAP Organik Tarım Danışmanlık ve Yayım Merkezi

Vaka 3: GAP Organik Tarım Kümelenme Projesi

Yerel değerlerin / varlıkların etkin kullanımı...

Sektörel bağlamda birlikleşme, örgütlenme...

Rekabet içerisinde işbirliği yapabilme ve ortak hareket edebilme kabiliyeti...

*İstihdam Politikaları ve
Mesleki Eğitimler*

ILO

FAO

*Kırsal İstihdam ve
Kalkınma*

*Sektörel Gelişme ve
Kümelenme*

UNDP

IOM

Emek Göçü Yönetimi

+ ÇSGB, İŞKUR, KOGEB, TÜİK, Kalkınma Bakanlığı

Vaka 4: Herkes için İnsana Yakışır İş BM Ortak Programı

BM Binyıl Kalkınma Hedefleri

- Yoksulluğun azaltılması
- Toplumsal cinsiyete duyarlılık
- Kalkınma için işbirlikleri

Ulusal Hedefler ve Öncelikler

- Ulusal Kalkınma Planları
- İş Yasası
- İşe Almada Teşvikler
- Aktif İş Gücü Piyasası Politikaları
- Pasif İş Gücü Piyasası Politikaları

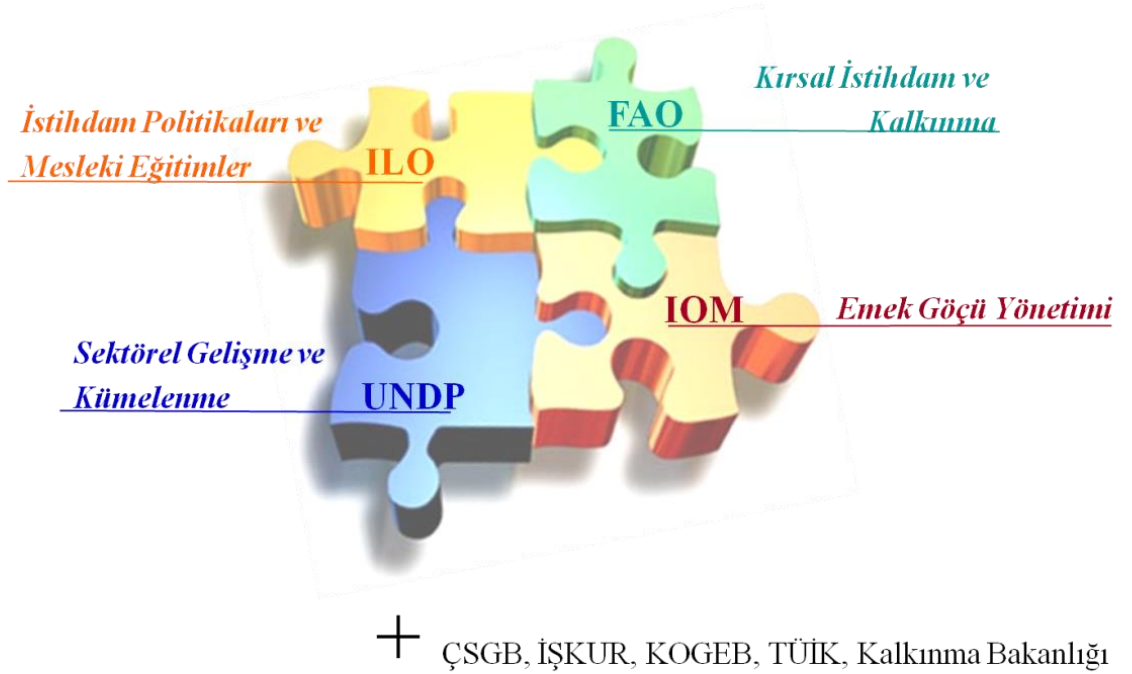

Pilot Bölge Uygulamaları

- Turizme alternatif sektörlerde istihdam olanakları
- Mevsimsellik yerine süreklilik
- Pilot uygulamaların yaygınlaştırılması

Vaka 4: Herkes için İnsana Yakışır İş BM Ortak Programı

Entegre yaklaşım (sosyal + ekonomik)...
Kurumsal yetkinliklerin tamamlayıcılığı...
Dezavantajlı grupların dahiliyeti...
Yerelde pilot proje geliştirme...

Vaka 5: GAP'ta Kadının Güçlendirilmesi Projesi

Vaka 5: GAP'ta Kadının Güçlendirilmesi Projesi

argande

Dezavantajlı grupların dahiliyeti...

Hak temellilik...

Yöresel zanaat ve değerlerin korunarak ticarileştirilmesi...

Özel sektörün dahiliyeti...

Vaka 6: Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımı ve Enerji Verimliliği Projesi

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE
YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ
KULLANIMI VE ENERJİ VERİMLİLİĞİNİN
ARTTIRILMASI PROJESİ

Proje Bileşenleri

A. Bölge’de sanayi ve hizmet sektörlerinde EV / YE fırsatlarının tespit edilmesi ve pilot/demonstratif uygulamaların yapılması

B. Bölge’de YE kullanım potansiyelinin artırılması

C. Bölge'nin sanayi, hizmet, inşaat ve tarım sektörlerinde YE ve EV ile ilgili konularda teknik, kurumsal kapasiteler ile istihdam olanaklarının artırılması

Program Adı : GAP Bölgesi’nde Sanayide Enerji Verimliliğinin Artırılması Pilot Uygulamaları Mali Destek Programı
Referans Numarası : TRC2/2016/GAPEV

PROGRAMIN BÜTÇESİ

GAP Bölgesi’nde Sanayide Enerji Verimliliğinin
Artırılması Pilot Uygulamaları Mali Destek
Programı Toplam Bütçesi : 3.000.000 TL

DESTEK ORANLARI

Ağari Destek Tutarı : 50.000 TL
Azami Destek Tutarı : 450.000 TL
Ağari Destek Oranı : %10
Azami Destek Oranı : %50

PROJE SÜRESİ

Ağari : 3 ay
Azami : 12 ay

PROGRAMIN GENEL AMACI

Endüstriyel enerji verimliliğini artıran tedbirlerin belirlenmesi ve uygulanması yoluyla GAP Bölgesi’ndeki sanayi işletmelerinin enerji tüketim maliyetlerinin düşürülmesine, ulusal ve uluslararası rekabet güçlerinin arttırılmasına ve enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasına katkıda bulunmaktır.

PROGRAMIN ÖZEL AMACI

GAP Bölgesi’ndeki sanayi işletmelerinin enerji maliyetlerinin verimlilik artışı tedbirlerin uygulanması yoluyla düşürülerek işletmelerin rekabet edebilirliklerinin arttırılması ve enerji verimliliği uygulamalarının Bölge istihdamı yaygınlaştırılmasıdır.

PROGRAMIN ÖNCELİKLERİ

Öncelik 1: Bölgedeki sanayi işletmelerinde enerji verimliliği konusunda farkındalığın arttırılması.
Öncelik 2: Bölgede üretim yapan sanayi işletmelerinde enerji verimliliğine yönelik tedbirlerin belirlenmesi ve uygulanması.

PROGRAMIN HİLİT BAŞARI UNSURLARI

- Hilihazırda Bölge için ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet üstünlüğüne sahip veya bu potansiyeli taşıyan stratejik sektörler üzerinde proje faaliyetlerinin geliştirilmesi (Bkz. TRC2 2014-2023 Bölge Planı, "Bölge İlişkisinde Stratejik Sektörler").
- Geliştirilen projelerin ilâhi sanayi sektöründe enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik örnek teşkil etmesi ve temsilîyet kabiliyetine sahip olması.
- Geliştirilen projelerin Bölgede enerji yöneticisi istihdam eden enerji yönetim birimi ve/veya sistemi kuran endüstriyel işletme sayısının arttırılmasına katkı sağlanması.

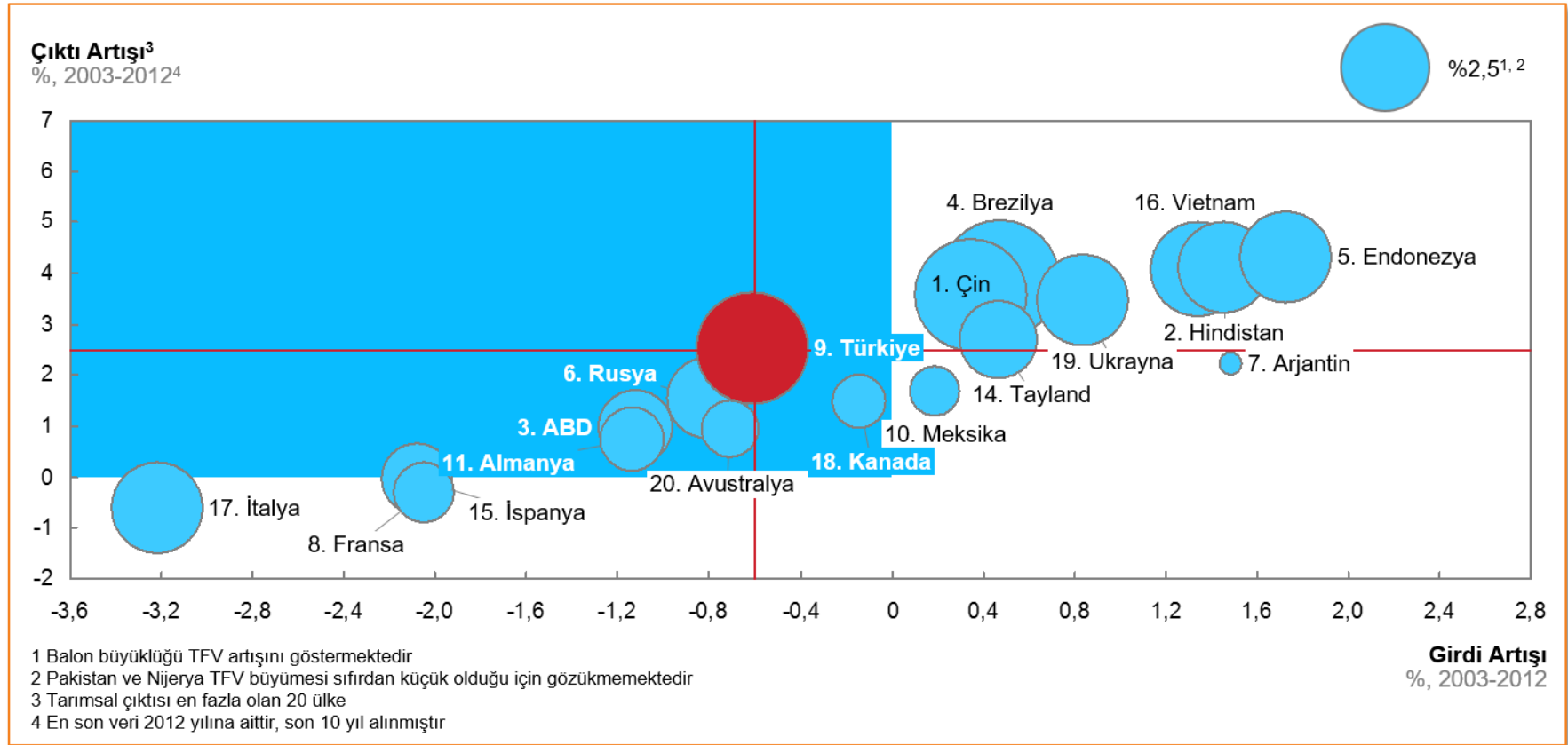

- ✓ *Bölgesel Ölçekte İlk YE ve EV Eylem Planı*
- ✓ *GAP Enerji Verimliliği Danışmanlık ve Kuluçka Merkezi Modeli*
- ✓ *Sanayide Enerji Verimliliğinin İyileştirilmesi Ortak Mali Destek Programı*
- ✓ *GAP EVD Danışmanlık Merkezi Binası EnerPHit Sertifikasyonu*
- ✓ *Güneş Enerjili Sulama Sistemleri ve Saha Ölçüm ve Analiz Çalışması*
- ✓ *Sulama Pompalarında Enerji Verimliliği Saha Ölçüm ve Analiz Çalışması*
- ✓ *Bitkisel Pelet Üretim ve Pazarlama Kooperatifi*
- ✓ *Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliğinde Görev Güçleri*
- ✓ *GAPGreen Dergisi*

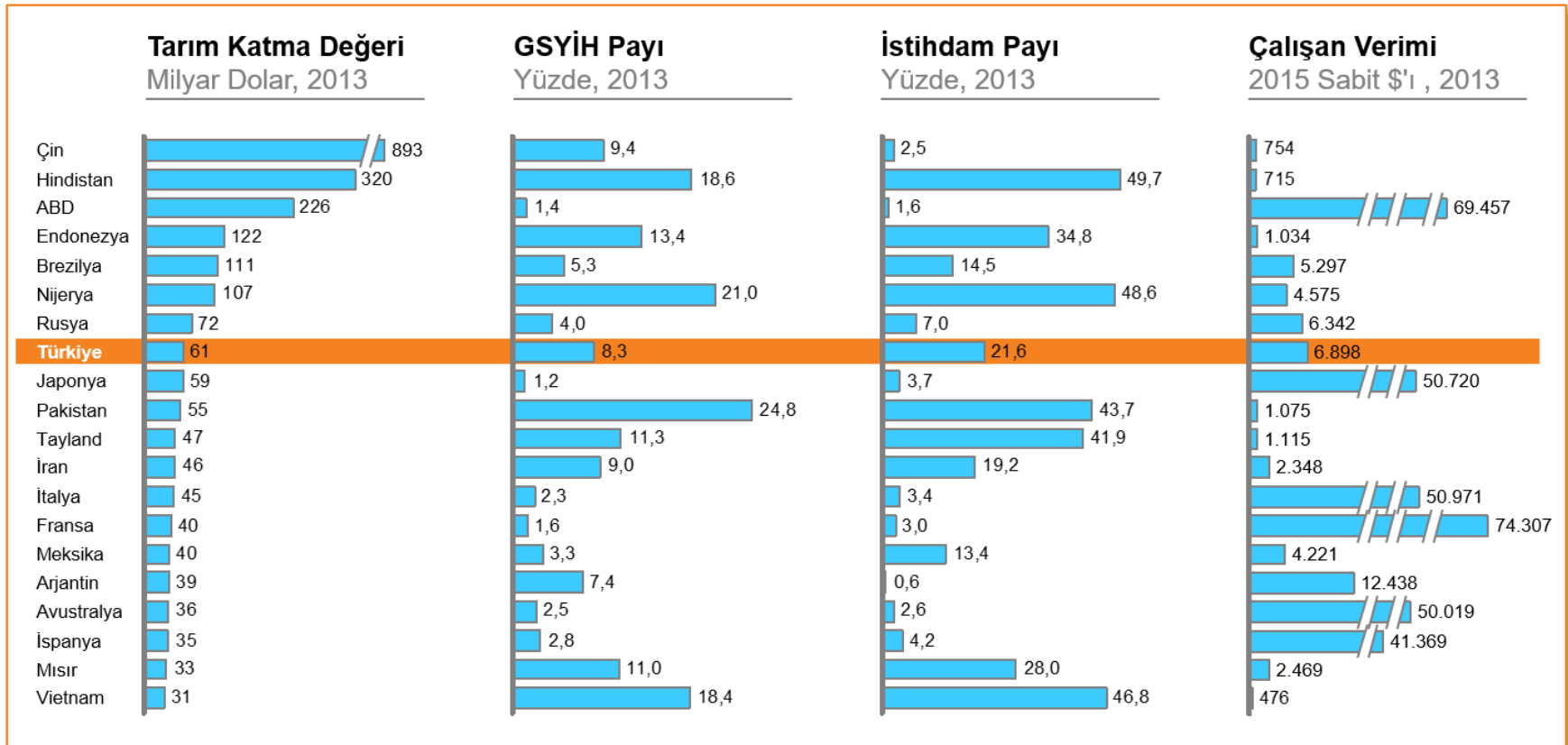
Vaka 7: Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayilerde Entegre Kaynak Verimliliği Projesi

Türkiye'nin tarımda toplam faktör verimliliği 2003-2012 döneminde yılda yaklaşık %3 artmıştır. Bu dönemde girdi kullanımı yaklaşık %0,6 düşerken, tarımsal çıktı yaklaşık %2,6 artmıştır.

Vaka 7: Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayilerde Entegre Kaynak Verimliliği Projesi

Türkiye, \$61 milyar (2013) tarımsal katma değer ile dünyanın en büyük 20 tarım ekonomisinden birisidir. Tarımın gayri safi yurtiçi hasıladan aldığı pay (%8,3) istihdamdan aldığı paya (%21,6) göre çok düşüktür, dolayısıyla çalışan başına yaratılan katma değer (~6.900 Dolar) ABD, Fransa ve İtalya gibi ülkelerin oldukça altındadır.

KAYNAK: Dünya Bankası Açık Verileri, Tarım katma değeri Dünya Bankası ve OECD ulusal hesaplar veri tabanından; Tarım alanı verileri FAO veri tabanından alınmıştır

Vaka 7: Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayilerde Entegre Kaynak Verimliliği Projesi

PROJE'NİN AMACI VE BİLEŞENLERİ

Proje, tarım ve tarıma dayalı sanayide, üretim faktörlerinin ve üretim kaynaklarının daha etkin ve verimli bir biçimde kullanılması suretiyle, Bölge'nin rekabet edebilirliğinin artırılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

1. Mevcut durum analizi

- Filtreleme Yaklaşımının Geliştirilmesi
- İkincil Analizler
- Birincil Analizler
- Raporlama

2. Stratejik Çerçeve

- Öngörü Çalışması
- Pilot Girişimlerin Tasarlanması
- Stratejik Çerçeve Raporunun Hazırlanması

3. Pilot Uygulamalar

- Pilot İşletmelerin Belirlenmesi
- Pilot Proje Planlarının Hazırlanması
- Pilot İşletme Dönüşüm Programlarının Hazırlanması
- Uygulama, İzleme ve Değerlendirme

4. Sürdürülebilirlik altyapısının oluşturulması

Sürdürülebilirlik stratejisi

- Kurumsal
- Mali
- Politika

Yönetişim yapısı

- GAP Tarımda ve Tarıma Dayalı Sanayide Entegre Kaynak Verimliliği Komitesi ve çalışma gruplarının kurulması
- Komite'nin İş Planı

Eğitim ve Yayım

- Eğiticilerin eğitimi
- Eğitimler
- Yayım hizmetleri

Kurumsal yetkinlikler

- Eğitim
- Çalışma gezileri
- Rehber vb.

Vaka 8: Kentsel ve Kırsal Ekonomilerin Entegrasyonu Projesi

KIRSAL KENTSEL EKONOMİLERİN ENTEGRASYONU Gerekçe

"Kırsal-kentsel bağlar; kırsal alanlar, kent çevresindeki yerleşim birimleri ve kentler arasında gelişen, insan, doğal kaynak, sermaye, ürün, istihdam, ekosistem hizmetleri, bilgi ve teknoloji içerikli, eş etkin ve birbirini tamamlayıcı işlev ve akışlara işaret etmektedir."

Kaynak: UN (2015a) Habitat III Issue Papers 10 –Urban-Rural Linkages, United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development, New York, 31 May 2015.

"Geleneksel kalkınma yaklaşımı, kentleri kendi içerisinde birer büyüme odağı olarak değerlendirirken, yeni kalkınmacılık yaklaşımı; kentleri ekonomik kapsama alanları ile bütünleşik bir ekonomik coğrafya olarak ele almaktadır. Günümüzde kentsel ve kırsal alanlar arasındaki ayrımlardan ziyade, bu alanların karşılıklı fonksiyonel bağımlılıkları ön plana çıkmaktadır."

Kaynak: OECD (2013a) Definition of Functional Urban Areas (FUA) for the OECD metropolitan database.

Bu yaklaşım çerçevesinde, düzenli ve planlı bir kentleşme ve kentsel sosyo-ekonomik gelişim, kentlerin ekonomik coğrafyalarında yer alan kırsal alanlar ve/veya kent çeperleri başta olmak üzere ilgili alt bölgelerle bütünleşik bir yaklaşımla planlanmasını gerektirmektedir.

**10. KP
BGUS
Kırsal Kalkınma Str.
Kentges**

+ GAP Deneyimi

Vaka 8: Kentsel ve Kırsal Ekonomilerin Entegrasyonu Projesi

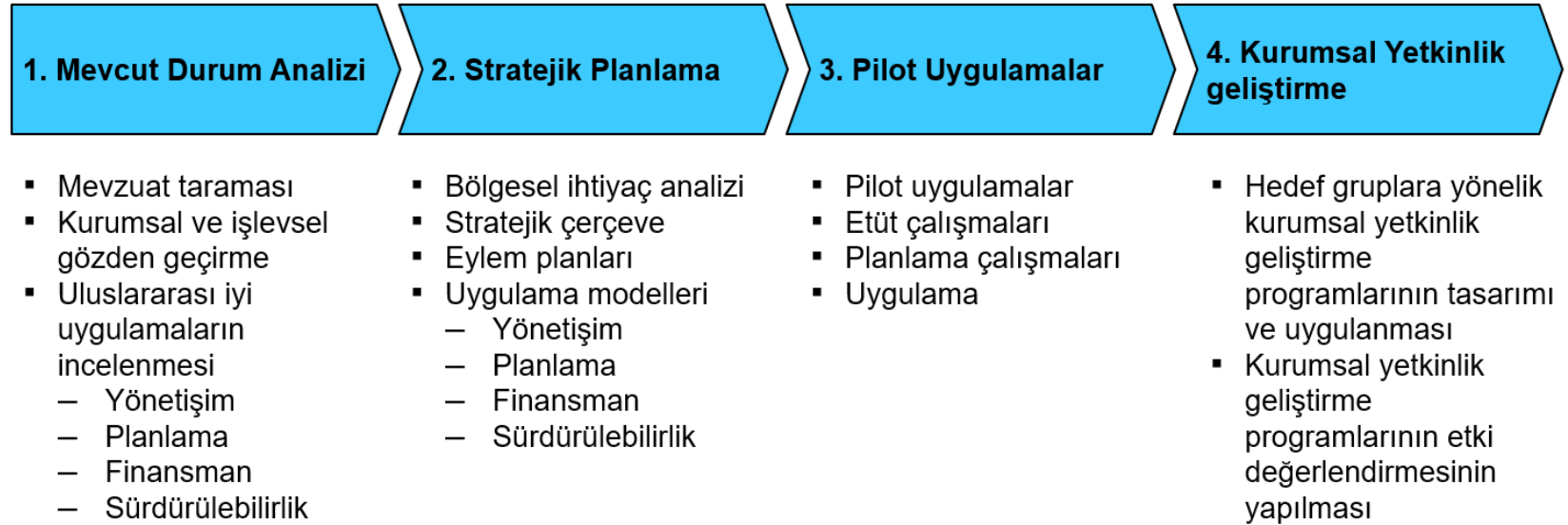
KENT KIR ENTEGRASYONU

Kategoriler

Kategori	İşbirliğinin amacı	Aktörler
Ekonomik kalkınma	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bölgesel tanıtım / marka ▪ Değer/tedarik zincirleri ▪ Kent tarımı	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamu ▪ Ticaret/sanayi odaları ▪ Özel sektör ▪ STK ▪ Kooperatifler tarımsal işletmeler
Doğal varlık yönetimi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Su kaynaklarının yönetimi ▪ Biyolojik çeşitlilik ▪ Toprak kullanımı planlaması ▪ Çevrenin korunması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamu ▪ Mahalli idareler ▪ Üniversiteler ▪ STK
Hizmetlerin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ulaşım ▪ Sosyal hizmetler (Sağlık, eğitim vb.) ▪ Atık yönetimi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamu ▪ Mahalli idareler ▪ Üniversiteler ▪ STK
Diğer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politik görünürlük ▪ Fonlara erişim	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mahalli idareler

GAP KENTSEL VE KIRSAL EKONOMİLERİN ENTEGRASYONU PROJESİ

Ana bileşenler

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

UNDP'nin DİĞER PROJELERİ

Diğer Projeler

- ✓ KOBİ Yetkinlik Geliştirme Projesi
- ✓ OSB'lerde Teknoloji Geliştirme Projesi
- ✓ Toplam Faktör Verimliliği Projesi
- ✓ IFAD – Kırsal Kalkınma Programları
- ✓ Suriye Krizinin Sosyo-Ekonomik ve Mekansal Etkilerinin Azaltılması Projeleri
- ✓ Ormak Köylerinde Solar Panel Kurulum Projesi
- ✓ Binalarda Enerji Verimliliği Projesi
- ✓ Elektrik Motorlarında Dönüşüm Projesi
- ✓ ....
- ✓ ....
- ✓ ....

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

Özetle..

- Kamu, özel sektör, akademi ve STK birlikte hareket edebilmeli – birbirini dinlemeli/anlamalı...
- Ortak kalkınma vizyonunu paylaşmak kilit başarı unsuru...
- Yerel ölçekte etkin koordinasyon sürecin olmazsa olmazı...
- Sürdürülebilir etki için yerel girişimler çok sektörlü, çok paydaşlı olmalı....
- Toplum temellilik ve kapsayıcılık göz ardı edilmemeli...
- İşbirliği yapma kültürü tüm paydaşlarca benimsenmeli...

Mesele yerelin meselesi... Bu meselelere çözüm üretecekler de yine yerel kurumlar ve bireyler...

Dünya Neyi Konuşuyor?

- ✓ Endüstri 4.0 / Sanayi Devrimi
- ✓ Akıllı Kentleşme
- ✓ Toplum temelli yerel sosyo-ekonomik kalkınma
- ✓ Yeşil ekonomiler
- ✓ Kentsel sosyal sorumluluk – yerel işbirlikleri vb.

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

Teşekkürler...

Bülent Açıkgöz,

Yerel ve Bölgesel Sosyo-ekonomik Kalkınma Sektörü Yöneticisi

bulent.acikgoz@undp.org